

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry
Kuninkaankatu 39
33200 Tampere
pirkanmaa@sll.fi

VASTINE
7.12.2020

Lempäälän ympäristösuojeluyhdistys LYSY ry
tapani.lansirinne@gmail.com

Yhteyshenkilö:
Anne Hirvonen,
aluesihteer
SLL Pirkanmaan piiri ry
anne.hirvonen@sll.fi

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Ympäristö ja luonnonvarat

toimitetaan sähköpostitse: kirjaamo.pirkanmaa@ely-keskus.fi
Toivomme asiassa jatkossa tiedoksiantoja sähköisesti.

Vastinepyyntö 9.11.2020, dnro PIRELY/10184/2020

Vastine LSL 57 §:n mukaiseen vireillepanoon

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry ja Lempäälän ympäristösuojeluyhdistys LYSY ry ovat toimittaneet Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 25.9.2020 luonnonsuojelulain (1096/1996, LSL) 57 §:n mukaisen vireillepanon liito-oravan ja viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja uhkaavien LSL 49 §:n 1 momentin vastaisten metsänhakkuiden estämiseksi Vesilahden kunnassa kiinteistöllä Luikka RN:o 8:1 (kiinteistötunnus 922-409-8-1).

Pirkanmaan ELY-keskus on asian selvittämiseksi hankkinut vireillepanosta vastineet UPM-Kymmene Oyj:ltä hakkuuoikeuden haltijana ja kiinteistön omistajana sekä Hämeen Kuljetus Oy:ltä alueen vuokralaisena. Vastinepyynnössään 9.11.2020 ELY-keskus varaa ennen asian ratkaisua Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry:lle ja Lempäälän ympäristösuojeluyhdistys LYSY ry:lle tilaisuuden lausua asiassa annettujen vastineiden johdosta.

Haluamme oikaista Hämeen Kuljetuksen kuulemiskirjeessä esiintyneitä selkeitä asiavirheitä sekä mahdollisesti virheellisiin tulkintoihin johtavia sanamuotoja. Seuraavassa kursivoidut kohdat ovat suoria lainauksia Hämeen Kuljetuksen kuulemiskirjeestä, joihin kohdistamme vastineemme.

Asian taustaa

“Ympäristöluvasta valitettiin alueen asukkaiden toimesta Vaasan hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi valitukset päätöksellään 17.4.2019, sekä edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka niin ikään hylkäsi valituslupahakemuksen päätöksellään 9.9.2019. Tämänkin jälkeen hanke on ikävä kyllä kohdannut vastustusta, ja sosiaalisessa mediassa on annettu ymmärtää, että hankkeen jarruttamiseksi etsitään lisäkeinoja.”

Alueen asukkaista vain murto-osa oli tietoisia louhoshankkeesta. Louhoksesta tiedotettiin vain maanomistajia ja kiinteistön omistajia 500 metrin säteellä suunnitellusta louhosalueesta, ja heistäkin yksi rajanaapuri jäi kokonaan tiedottamatta. Herääkin epäily, oliko tiedottaminen riittävää lain vaatimissa rajoissa tämän yhden ulkopaikkakuntalaisen naapurin jäädessä kokonaan vaille tietoa suunnitellusta louhoshankkeesta? Kohtuullisuusperiaatteen mukaan ulkopaikkakuntalaista ei voi velvoittaa käymään lukemassa paikan päällä kunnan ilmoitustaulua, nettisivuja tai velvoittaa tilaamaan paikallislehteä, vaan suunnitellun louhosalueen rajanaapureille olisi kohtuullista tiedottaa henkilökohtaisesti.

Kuulemiskirjeen "alueen asukkaat" viittaa todellisuudessa hyvin pieneen joukkoon alueen asukkaita. Pieni maanomistajien joukko valitti eri oikeusasteissa melualueiden päällekkäisyyksistä, valitus ei siis millään tavalla sivunnut suunnitellun louhosalueen **luontoarvoja**. Hämeen Kuljetuksen kuulemiskirjeessä "Tämänkin jälkeen" – viittaus antaa ymmärtää, että alueen luontoarvot on ruodittu oikeusasteissa perinpohjaisesti läpi ja louhoshanke on näistä huolimatta saanut lainvoiman – mutta näinhän asia ei ole.

Alueelta on löydetty ja todennettu keväällä 2020 kaksi direktiivilajia, mikä oikeuttaa ja velvoittaa LSL 49 §:n 1 momentin perusteella asian uudelleen käsittelyä. Hankealueen välittömässä läheisyydessä tehdyt useat näköhavainnot direktiivilajeista sekä ympäristöluvan perusteena olleen luontokartoituksen puutteellisuus edellyttävät tarkempia luontoselvityksiä. Hämeen Kuljetus toteaa kuitenkin kuulemiskirjeessä: *"Tämänkin jälkeen hanke on ikävä kyllä kohdannut vastustusta"*. Hämeen Kuljetuksen asennoituminen jokaisen kansalaisen oikeuteen ja velvollisuuteen suojella luontoa lain velvoittamisissa ja vaatimissa puitteissa herättää meissä ihmetystä. Monimuotoisen luonnon suojelu lienee kuitenkin myös Hämeen Kuljetuksen intresseissä yrityksen imagon näkökulmasta, ainakin mikäli on uskominen Hämeen Kuljetuksen laatu- ja ympäristöpolitiikkaa käsittelevää dokumenttia:

"Palveluja, tuotteita ja tuotantomenetelmiä kehittäessämme pyrimme vastaamaan asiakkaidemme ja sidosryhmiemme vaatimuksiin ja odotuksiin korkealaatuisilla ja vähän ympäristöä rasittavilla tuotteilla ja palveluilla. Laatu- ja ympäristövaikutusten tunnistamisella ja arvioinnilla kuljetustoiminnoissa, maa- ja kiviainesjalostuksessa ja -kaupassa pyrimme riskien hallintaan ja jatkuvaan toimintojemme laadun parantamiseen, jatkuvaan ympäristökuormituksen vähentämiseen sekä kestäväen kehityksen vaalimiseen."

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry tai Lempäälän ympäristönsuojeluyhdistys ry eivät myöskään käy sosiaalisessa mediassa keskustelua mainitusta louhoshankkeesta.

"Kiinteistöllä ei harjoiteta tällä hetkellä yllä mainittujen lupien mukaista ottamistoimintaa, eikä toimintaa valmisteleisiin toimenpiteisiin ole vielä edes ryhdytty."

Vastoin Hämeen Kuljetuksen lausuntoa, hankealueella valmisteltua päätehakkua voidaan pitää valmistelevana toimenpiteenä. Paikalliset tapasivat 14.9.2020 suunnitellulla louhosalueella metsänsinöörin, joka oli UPM:n toimeksiannosta merkitsemässä leimikkoja **päätehakkua varten**. **Puuston poistamisen uhka oli todellinen ja välitön**, sillä leimikkoja ei merkitä monia kuukausia tai vuosia etukäteen.

Puuston poistamisen uhasta ELY:n Auli Suvanto toteaa sähköpostissaan 22.9.2020: "Meille toimitetussa metsänkäyttöilmoituksessa hakkuutapana kaikilla kolmella kuviolla on "maankäyttömuodonmuutokseen johtava erityishakkuu" ja kuvioiden lisätiedoissa vielä "puuston

poisto kallionottoalueelta””. Edelleen Suvanto toteaa 2.10.2020: “Kanko on myös käynyt tarkistamassa liito-oravapaikkojen ja maastoon merkityn leimikon välisiä etäisyyksiä ja ne ovat vaihdelleet 8–24 m. Lyhin etäisyys oli risupesän kohdalla. Pirkanmaan ELY-keskus on antanut 25.5.2020 lausunnon liittyen KAER Oy:n tekemään selvitykseen kiinteistöllä 922-409-8-1. Lausunto on toimitettu tiedoksi myös UPM:lle. Lausunnon mukaan liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkapuita ei saa kaataa ja niiden ympärille tulee jättää vähintään 30 m säteeltään oleva puustoinen suojavajöhyke.” **Leimikon merkitsemisessä on siis laiminlyöty merkittävästi ELY:n asettamia suojaetäisyyksiä, joten lisääntymis- ja levähdyspaikkojen tuhoutumisen uhka tästäkin näkökulmasta oli merkittävä ja todellinen.**

Liito-oravan mahdollinen esiintyminen alueella

“Alueella vuonna 2014 tehdyn luontoselvityksen (liite 3) mukaan Kiinteistöllä ei tavattu uhanalaista, rauhoitettua tai muutoin merkittävää lajistoa. Pirkanmaan ELY-keskukselta saatujen tietojen mukaan selvitetyn alueen läheisyyteen on sijoittunut havainto liito-oravasta, jonka havainnointipaikan etäisyys suunnitelma-alueen keskikohdasta on ollut noin 670 metriä. Havaintopaikka on liito-oravalle mahdollista elinympäristöä, mutta sijaitsee varsin kaukana hankealueesta, jonka sisällä ei ole lajin vaatimaa elinympäristöä. Ympäristöluopapäätöksessä todetaan, ettei suunnitelmien mukaisesta ottotoiminnasta katsota aiheutuvan haittaa liito-oravapopulaatiolle tai sen metsäalueen kulkuyhteydelle, ottaen huomioon suunnitelma-alueen etäisyys liito-oravan havaintopaikkaan ja liito-oravan kulkuyhteyteen (ekologinen viheryhteystarve).”

Kyläläisten toimesta Onkemaän alueella, myös suunnitellun louhosalueen välittömässä läheisyydessä, on näköhavaintoja liito-oravista jo 80-luvun puolivälistä lähtien. Lisäksi viereisellä metsäpalstalla on kaavamerkintä “havainto liito-oravasta” sekä “ekologinen käytävä / viheryhteystarve”.

Alueelta tehdyssä luontoselvityksessä liito-oravahavaintoja etsittiin yhtenä päivänä (6.4.2014). Hämeen Kuljetuksen tilaaman luontoselvityksen tehnyt biologi Manu Soininmäki mainitsee alueen soveltuvan **liikkumisväyläksi** liito-oravien reviirien välillä, vaikka suunnitelma-alue ei hänen silloisen näkemyksensä mukaan vastaa liito-oravan elinympäristövaatimuksia "kovinkaan hyvin". Sittemmin alueelta tehdyt havainnot liito-oravahavainnot osoittavat, että selvitys on ollut puutteellinen. **Alueella on lajin vaatimaa elinympäristöä sekä liito-oravien elinpiiri.** Kevään koira-avusteinen liito-oravainventointi tehtiin suppealla alueella siksi, että liito-oravakartoitus rahoitettiin yksityishenkilöiden varoin. Tarkoituksena oli todistaa, että alueella ylipäätään on liito-oravaesiintymä.

“Hämeen Kuljetus on vireillepanon johdosta päättänyt selvittää liito-oravien esiintymisen tilan alueella uudelleen tulevana talvena, jotta mahdolliset pesimäpaikat saadaan varmistettua ja ne voidaan asianmukaisesti suojella, jotta ne eivät jatkossa vaarannu. Tutkimus tehdään lajin normaaliin selvitysaikaan loppupalvesta – alkukevästä lumitilanteesta riippuen helmi- ja maaliskuun aikana, jolloin talven aikana syntyneet jätökset ovat normaalisti helposti havaittavissa ja pesimäpaikat todennettavissa. Selvityksestä vastaavat Sitowise Oy:n kokeneet liito-oravakartoittajat ja alueella selvitetään liito-oravan papanapuut, niiden käyttämät kolopuut ja mahdolliset risupesät. Mikäli mahdollista eli korkeus sallii, kohteet ja niiden kelpoisuus liito-oravalle tarkastetaan vavan päässä olevan kameran avulla. Asutun pesäkolon osuessa kohdalle, noudatetaan erityistä varovaisuutta ja tarkistus lopetetaan välittömästi.”

Hämeen Kuljetus toistaa vastineessaan ympäristöluvassa olevia riittämättömän luontoselvityksen perusteella tehtyjä arvioita, jotka eivät nykytiedon valossa pidä paikkaansa uhanalaisten ja rauhoitettujen luontodirektiivin liitteen IV lajien osalta. Tämän lisäksi Hämeen Kuljetus esittää

vastineessaan, että selvityksissä tutkitaan, ovatko aiemmin todetut pesimäpaikat (kolopuut, risupesät) käytössä. LLP-paikat tulee kuitenkin säästää, olivatpa ne asuttuja tai tilapäisesti tyhjiä, jos on todennäköistä, että lajin yksilöt voivat palata pesimäpaikalle. Liito-orava yksilöiden lyhyestä eliniästä ja reviiriuskollisuudesta johtuen yksittäiset pesimäpuut voivat jäädä määrääjäksi tyhjiksi. Tästä on olemassa EU-tuomioistuimen ennakkopäätös elinympäristöjen käytöltään vastaavan luontodirektiivin (IV-liitteen) lajin osalta (EU-tuomioistuimen tuomio nro C-447/19 eurooppalaisesta hamsterista, jonka elinympäristön käytöltään liito-oravan kaltaista, sovelletaan muihinkin luontodirektiivin IV-lajeihin, kuten liito-oravaan; KHO:2017: 33 Susanna Wähä / YM).

Olennaista on tutkia suunnitellun louhoksen toiminta-alueetta laajempi alue ja selvittää, onko alueella lisää LLP-paikkoja sekä erityisesti selvittää liito-oravien kulkureitit sekä varmistaa, ettei liito-oravien kulkureittejä katkaista (KHO:2020:111, päätös Kruunuvuoren rannan lepakoista). Tästä on lausunut myös ELY:n ylitarkastaja Pitkänen sähköpostissaan 16.9.2020: "-- liito-oravan esiintyminen tulisi tarkistaa laajemmalti alueilla, jotka ovat liito-oravalle soveltuvia elinympäristöjä ja joihin hakkuita on suunnitteilla".

Lisäksi ylitarkastaja Suvanto on lausunut 2.10. 2020 seuraavasti: "Maria Kanko on toimittanut ELY-keskukselle lisätietoja alueeseen liittyen 18.9.-25.9.2020. Hän on mm. toimittanut kartan liito-oravan havaituista ja mahdollisista elinpiireistä sekä kulkureiteistä. Kankon mukaan keväällä KAERin tekemä koirakartoitus oli suppea ja sen tehtävä oli varmistaa, että alueella ylipäätään oli liito-oravia. **Alueella ja sen läheisyydessä on suurella todennäköisyydellä liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, jotka ovat jääneet suppean kartoituksen ulkopuolelle. -- Lisäksi tulee varmistua siitä, että lisääntymis- ja levähdyspaikkojen välillä ja niitä ympäröiviin metsiin säilyvät riittävät puustoiset kulkuyhteydet**".

Kulkuyhteydet ovat rinnastettavissa LLP-paikkoihin, sillä kulkuyhteyksien katkeaminen hävittää myös eristyksiin jääneen LLP-paikan. Liito-orava ei hyödy pelkästään LLP-paikkojen suojelusta, jos se ei pääse kulkemaan metsäisten reittien kautta ruokailupaikoille ja lisääntymään geneettisesti erilaisen populaation kanssa. Maarit Jokisen (2019: 25-26) väitöskirjassa todetaan, että ohjeistus (jossa ei huomioida laajempia kulkuyhteyksiä ympäröiviin sopiviin elinympäristöihin) liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen turvaamiseksi hakkuissa ei riitä turvaamaan hakkuiden uhkaamien pesäpaikkojen ekologista toiminnallisuutta. Myös Wistbacka, Orell & Santangelin (2018) vertaisarvioidussa artikkelissa todetaan, että liito-oravan suojeluohjeet eivät paranna lajin suojelua käytännössä lainkaan, mikäli liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat rajataan ohjeiden minimin mukaan. Tuolloin alueet jäävät niin pieniksi, että ne eivät tutkimuksen mukaan juuri liito-oravanaaraita houkuttele. Liito-oravan tarvitsemat kulkuyhteydet voidaan säilyttää vain, mikäli myös hankealueen ympäristön liito-oravan LLP-paikat ja näiden väliset kulkuyhteydet selvitetään.

"Kiinteistöllä ei tulla ryhtymään merkittäviin metsätaloudellisiin tai kivenottoa valmisteleviin toimenpiteisiin, ennen kuin yllä mainittu tarkempi liito-oravakartoitus on tehty ja toimitettu ELY-keskukselle."

Mitä ovat Hämeen Kuljetuksen vähemmän merkittävät valmistelevat toimenpiteet, jos merkittäviin valmisteluihin ei ryhdytä? Miten varmistetaan, että vähemmän merkittävät toimet eivät ole haitallisia direktiivilajien näkökulmasta? Muistutamme lisäksi, että Hämeen Kuljetus on kieltäytynyt toistaiseksi keskustelemasta ympäristöluvan myöntäjän eli Vesilahden kunnan ympäristölautakunnan sekä ympäristötarkastaja Kati Skipparin kanssa alueen rajauksista direktiivilajien löytymisen jälkeen. Huomautamme, että minkäänlaisiin valmisteleviin toimenpiteisiin

ei tule ryhtyä, ennen kuin vaaditut selvitykset on tehty. Valmisteleva toimenpide voi yhtä lailla vaikuttaa häiritsevästi niin liito-oravan kuin viitasammakonkin elinvoimaisuuteen ja elinedellytyksiin alueella. Tästä syystä luonto- ja lajiselvitykset on tehtävä kattavasti ja lain edellyttämällä tavalla jo ennen mihinkään toimenpiteisiin ryhtymistä.

Viitasammakon mahdollinen esiintyminen alueella

“ELY-keskuksen lausunnon 3.7.2020 mukaan ELY-keskukselle on toukokuussa 2020 ilmoitettu mahdollista viitasammakonkutua koskevasta havainnosta Kiinteistöllä, mutta Lempäälän kunnan ympäristöpäällikön tarkastuskäynnillä 19.5.2020 havaintopaikaksi esitetystä ojassa ei ollut havaittu nuijapäitä eikä sammakon ääniä ollut kuulunut. Kutu oli vaikuttanut tyhjältä.”

Kuulemiskirjeessään Hämeen Kuljetus esittää, että suunnitellun louhosalueen välittömässä läheisyydessä olevassa ojastossa ei havaittu nuijapäitä eikä sammakon ääniä, joten viitasammakon lisääntymispaikasta alueella ei ole varmuutta. Muistutamme, että viitasammakon kutuaikaista ääntelyä ei enää kudun laskemisen jälkeen juuri kuulla, koska **kuteminen ja siihen olennaisesti liittyvä sammakoiden äänteleminen on jo tapahtunut**. Toukokuun loppupuolella viitasammakon kutuaika alkaa olla jo ohi: äänтелеillä naaraita houkuttelevien koiraiden lisääntymisvire laskee ja ääntely lakkaa. Myöskään nuijapäitä ojastossa ei ole voinut tarkastuskäynnillä olla nähtävissä, koska ne eivät ole olleet tuolloin vielä **riittävän kypsiä** kuoriutumaan kudun suojista. Kutu kypsyy ja nuijapäät kuoriutuvat muutamissa viikoissa vallitsevasta lämpötilasta riippuen siten, että kylmällä ilmalla kehitys on hitaampaa. Paikalliset ovat havainneet kudun kuoriutuneen vasta maastokäynnillä 25.5.2020.

Maria Kanko ja Meri Hursti ovat lähettäneet seuraavan oikaisun asiaan liittyen 7.7.2020 Elyyn Marika Koskiselle:

“Tarkennus liittyen ELY-keskuksen viitasammakkolausuntoon ja ympäristöpäällikkö Kati Skipparin ilmoitukseen:

Haluamme esittää kolme tarkennusta liittyen ELY-keskuksen lausuntoon viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan huomioon ottamisesta kiinteistöllä Luikka R:no 8:1 sekä ympäristöpäällikkö Kati Skipparin ilmoitukseen 25.5.2020 ELY-keskukselle. ELY:n lausunnossa viitasammakon kudun sijainti on paikannettu virheellisesti karttaan. **Kutupallo** sijaitisi löydettyessä 3.5. ja sitä jatkossa havainnoitessa **vielä lähempänä ottoaluetta kuin kartasta voi päätellä**. Sijainti voidaan varmentaa kuvamateriaalista (videoklipit ja kuvia useilta eri ajankohdilta). Olemme myös mitanneet kudun sijainnin (21,5 m) metrimitalla suoraan Porttikannontien ajoradan keskikohdasta, koska kännyköiden gps-koordinaatit antavat sijainnin vain 5–6 metrin tarkkuudella.

Toinen tarkennus liittyy ympäristöpäällikkö Kati Skipparin ilmoitukseen ELY-keskukselle. 19.5. maastokäynnin perusteella hän kuvailee viitasammakon kudun vaikuttaneen tyhjältä. Olemme käyneet havainnoimassa säännöllisesti kutupalloa ja sittemmin siitä kehittyneitä nuijapäitä. Kutu on kehittynyt normaalisti munista nuijapäiksi, jotka vapautuivat touko- kesäkuun vaihteessa **(25.5. nuijapäitä sekä kudussa että vapaana uimassa, 1.6. nuijapäitä uimassa ja kutuhyttelö hajoamassa)**. Olemme jatkaneet tarkkailua säännöllisesti ja ojastossa on tälläkin hetkellä nuijapäitä. Olemme nähneet useasti myös aikuisia sammakoita, joita emme ole onnistuneet tallentamaan kuviin tarkemman lajimäärityksen tekemiseksi. **Viitasammakon kutu on siis havaintojemme mukaan ollut elinvoimainen eikä suinkaan tyhjä.”**

(Kolmas tarkennus liittyi suoraan vesiyhteyteen suunnitellulta louhosalueelta Natura-järveen).

“Yllä mainittujen havaintojen sekä vireillepanon johdosta Hämeen Kuljetus tulee teettämään

huhti- toukokuussa 2021 alueen pohjoisosissa viitasammakoiden esiintymisselvityksen, jossa kartoitetaan kahden käynnin aikana lajin mahdolliset kutualueet kuuntelemalla koiraiden lajityypillistä soidinääntelyä. Tutkimuksen aika kohdennetaan tarkemmin, kun lajin kutu lähiseudulla alkaa.”

Kuulemiskirjeessä Hämeen Kuljetus toteaa, että se tulee teettämään huhti-toukokuussa 2021 viitasammakoiden osalta soidinääntelyyn perustuvan kartoituksen. Paikalliset havainnoivat viitasammakoiden soidinääntelyä useina eri ajankohtina 3. ja 4. toukokuuta, jolloin viitasammakoiden kutuaika oli kuitenkin jo loppuillaan. Muistutamme, että esimerkiksi toukokuun loppupuolella kutuääntely on todennäköisesti jo ohi. Jos kartoituskäynnin ajoitus ei ole onnistunut, soidinäänten puuttuminen ei todista, että alueella ei ole viitasammakoita kutemassa.

Lisäksi huomautamme, että 3.7.2020 ELY-keskuksen lausunto viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan huomioinnista kiinteistöllä Luikka RN:o 8:1 esittää **useampana keväänä tapahtuvaa seurantaa** viitasammakon esiintymispaikan varmistamiseksi:

“ELY-keskus toteaa, että 11.5. esitetystä selostuksesta mainittujen havaintojen sekä 25.5. esitetyn havainnekuvan ja 25.5. tehdyn ilmoituksen perusteella **hankealueen pohjoisreunalla olevassa ojastossa on tällä hetkellä viitasammakon todennäköinen lisääntymis- ja levähdyspaikka**, jota koskee luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukainen hävittämis- ja heikentämiskielto. Tämän johdosta tulee havaitulle kutupaikalle hankealueelta laskeva oja (havainnekuvassa ojan jatke Porttikannontien ali ja lammikko) lähiympäristöineen ja hankealueen pohjoisreunalla kulkeva ojasto (havainnekuvassa vaaleansininen viiva) suolaikkuineen **jättää toistaiseksi muuttavien toimenpiteiden ulkopuolelle myös louhoshankkeen alueelle ulottuvilta osin siten, ettei lisääntymis- ja levähdyspaikkaan aiheudu heikentäviä vaikutuksia esim. ojien kosteusolosuhteiden oleellisen muutoksen kautta**. Lisäksi louhoshankkeen selkeytysallas on syytä rakentaa jo varhaisessa vaiheessa hanketta hankealueen alapuolisen ojaston mahdollisiin luontoarvoihin ja Natura 2000 -verkoston alueeseen kohdistuvien vesistövaikutusten vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi. Myös selkeytysaltaasta alapuoliseen ojaan johdettavien vesien laadun tarkkailu on tärkeää.

ELY-keskus esittää, että viitasammakon esiintymistä hankealueella ja sen läheisyydessä seurataan useampana keväänä sen varmistamiseksi, onko kyseessä pysyvämpi viitasammakon esiintymispaikka vai satunnaisluonteinen esiintyminen. Mikäli viitasammakon esiintyminen alueella osoittautuu olevan pysyvämpää, ELY-keskus esittää myös tarkemman suunnitelman laatimista viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikan huomioinnista hankkeen yhteydessä.”

LSL 57 §:n soveltaminen

“Hämeen Kuljetus toteaa, että käsillä olevissa olosuhteissa LSL 57 §:n mukaisten pakkokeinojen käyttämiseen ei ole oikeudellista perustetta.”

Puuston tuhoutumisen välitön uhka oli olemassa päätehakuuleimikon merkitsemisen johdosta. Myös liito-oravan LLP-paikkojen heikentämisen ja hävittämisen välitön uhka oli olemassa, sillä leimikon merkitsemisessä ei oltu noudatettu ELY:n määräämää minimisuojavaikkeen määritelmää edes auttavasti, pahimmillaan “suojaetäisyys” risupesästä oli vain 7–8 metriä. Tämän lisäksi myöskään viitasammakon mahdollista LLP-paikkaa tai ELY:n määrittämää suojavaikketta sen suojaksi ei oltu hakkuusuunnitelmassa huomioitu eikä leimikkoa merkkäavalle metsäinsinöörille oltu kerrottu viitasammakon esiintymisestä hakkuualueella. Pakkokeinojen käyttämiseen oli siis oikeudelliset perusteet.

“Pykälä ei ole sovellettavissa käsillä olevaan tilanteeseen, jossa suunniteltuun toimintaan on olemassa lainvoimainen ympäristölupa, eikä luvan mukaisiin toimenpiteisiin ole vielä edes ryhdytty.”

Päättehakkuuleimikon merkitseminen on varsin konkreettinen osoitus “toimenpiteisiin ryhtymisestä” eli päättehakkuun täytäntöönpanosta. Lainvoimaisen ympäristöluvan olemassaolo ei kumoa vaatimusta selvittää tarkasti ja ajantasaisesti havaintoihin perustuvien direktiivilajien esiintyminen alueella.

“Pakkokeinojen käyttämiseen ei ole muutenkaan oikeudellista perustetta tai edes perusteltua syytä, sillä Kiinteistöllä ei harjoiteta toimintaa, joka hävittäisi tai heikentäisi tai voisi hävittää tai heikentää liito-oravan tai viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja LSL 49 §:n vastaisesti. Lisäksi Hämeen Kuljetus tulee vapaaehtoisesti teettämään esitetyt tutkimukset Kiinteistöllä ja lykkää merkittäviin kivenottoa valmisteleviin toimenpiteisiin ryhtymistä tutkimusten valmistumiseen saakka.”

Ilman paikallisten aktiivisuutta Hämeen Kuljetus olisi edellä mainittujen seikkojen valossa suurella todennäköisyydellä aloittanut toiminnan, joka hävittäisi tai heikentäisi direktiivilajien LLP-paikkoja. Mistä tahansa toiminnasta, mukaan lukien valmisteleva toiminta, voi seurata direktiivilajien LLP-paikkojen heikentymistä tai hävittämistä. Näin ollen minkäänlaisiin toimenpiteisiin ei tule ryhtyä, ennen kuin tarpeelliset laji- ja luontoselvitykset on asianmukaisesti ja lain vaatimalla tavalla saatu päätökseen. Odotamme, että Hämeen Kuljetus toteuttaa vaaditut selvitykset asianmukaisella laajuudella ja tarkkuudella ja pidättäytyy kaikista valmistelevista toimenpiteistä ennen kuin selvityksien tulokset ovat esitetty hyväksyttävällä tavalla ja ELY-keskus on antanut asiasta oman lausuntonsa.

Pirkanmaalla 7.12.2020

Suomen luonnonsuojeluliiton Pirkanmaan piiri ry

Hannu Raittinen
puheenjohtaja

Marjo Niemenmaa
järjestösihteeri

Lempäälän ympäristönsuojeluyhdistys LYSY ry

Tapani Länsirinne
puheenjohtaja

Minna Leppänen
sihteeri

Lähdeluettelo:

Jokinen, M. (2019). *Developing more effective conservation and research: the case of the Siberian flying squirrel*. Doctoral dissertation. The faculty of Biological and Environmental Sciences of the University of Helsinki. Helsinki: Unigrafia.

Wistbacka, R., Orell, M., & Santangeli, A. (2018). The tragedy of the science-policy-gap - Revised legislation fails to protect an endangered species in a managed boreal landscape. *Forest Ecology and Management*, 422, p. 172-178.

